

**UNIVERSITATEA „VASILE ALECSANDRI” DIN BACĂU
FACULTATEA DE LITERE**

Frazeologie și cultură românească

**Cercetare pe baza unui corpus de resurse etnolingvistice
privitoare la alimentație**

REZUMATUL TEZEI DE ABILITARE
Domeniul: filologie

Lect. univ. dr. PETRONELA SAVIN

2018

Lect.univ.dr. Petronela Savin
Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău

Rezumatul tezei de abilitare

Frazeologie și cultură românească

Cercetare pe baza unui corpus de resurse etnolingvistice privitoare la alimentație

Teza de abilitare descrie rezultatele științifice, realizările profesionale obținute după conferirea titlului de doctor în filologie, în 2009, la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, sub îndrumarea prof. univ. dr. Stelian Dumistrăcel, precum și viitoarele direcții de dezvoltare profesională, științifică sau didactică.

În prima parte a tezei, ne-am referit pe scurt la drumul științific parcurs până la obținerea titlului de doctor în filologie, detaliind apoi direcțiile de cercetare pe care le-am urmat după obținerea doctoratului.

Interesul nostru pe termen lung pentru studierea frazeologiei din perspectivă culturală, pe baza unui corpus integrat de resurse etnolingvistice privitoare la alimentație pe care l-am construit, ne-a oferit posibilitatea să formulăm răspunsuri la complexe probleme legate de idiomatitate, figurativitate și motivație culturală, luând în considerare ajutorul oferit în lingvistică de noile tehnologii. Am încercat să arătăm că interpretarea frazeologiei alimentației, privită ca reflex al culturii, pe terenul antropologiei lingvistice, al lexicografiei, dar și al pragmaticii discursului, probează capacitatea acestor structuri de a ilustra, dintr-o perspectivă complexă, istorică, antropologică și stilistică, cadre cognitive și modele culturale fixate în limbă.

Soluțiile pe care le-am oferit la întrebări pe care le ridică frazeologia din perspectiva fundamentului său cultural s-au bazat pe o documentare complexă în ceea ce privește limbajul popular, coroborând date din surse lexicografice, etnografice, de antropologie culturală, cu date rezultate din cercetările de teren pe le-am întreprins în echipe de cercetare interdisciplinare pe care le-am condus. Interpretarea utilizării structurilor fixe, la nivelul unor discursuri de tipul rețetelor culinare și la nivelul discursurilor libere legate de contexte și coduri alimentare, ne-au dovedit importanța luării în considerare, în cercetările de lingvistică a textului, a variabilelor spațiului pragmatico-discursiv al comunicării.

Întotdeauna am ținut să facem cunoscute ideile directoare ale exegezei noastre, care se revendică de la doctrina coșeriană asupra limbajului, în dialog, uneori peste timp, cu specialiști de diferite orientări în ceea ce privește frazeologia valorificată etnolingvistic, lexicografic, stilistic sau din perspectiva teoriilor comunicării. Întreaga noastră activitate de cercetare de după susținerea tezei de doctorat reprezintă o pledoarie în favoarea cunoașterii frazeologiei în proiecție onomasiologică, dar și o demonstrație privind posibilitățile realizării unui astfel de demers. Din punctul de vedere al managementului cercetării, acest fapt s-a reflectat în proiectele științifice pe care le-am câștigat în ultimii 8 ani.

Proiectul CNCSIS PN II, PD, cod. 583, *Dicționar frazeologic. Câmpul onomasiologic al alimentației omului* (2010-2012), ne-a prilejuit realizarea un dicționar frazeologic organizat după criteriile onomasiologice, primul de acest fel în lingvistica românească. Câștigarea unui contract de cercetare postdoctorală în cadrul Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, prin

proiectul POSDRU/89/1.5/S/49944 (2010-2013), ne-a oferit oportunitatea să aprofundăm cercetările în domeniul terminologiei alimentației din perspectiva distribuției sale etimologice. Ambele proiecte au stat la baza întemeierii unui corpus electronic integrat de resurse etnolingvistice privitoare la alimentație care a fost completat de cercetările întreprinse în cadrul proiectului UEFISCDI, PN-III P2-2.1-BG-2016-0390, *Digitalizarea patrimoniului cultural alimentar. Județul Bacău – eCULTFOOD* (2016-2018). Rezultatul acestui proiect a fost o bază de date complexă, <http://ecultfood.ub.ro>, alcătuită din discursuri reflectând rețete, coduri și comportamente alimentare, preluate prin anchetă de teren din 34 de localități din arealul județului Bacău, înregistrate audio-video, transcrise și operaționalizate după criteriile terminologice și etnologice, la nivelul cărora au fost identificate structurile aparținând discursului repetat. Corpusul a fost extins prin realizarea de anchete de teren în 14 localități din județul Bacău, cu scopul de a înregistra tipuri de discursuri despre sărbătorile de iarnă, în cadrul proiectului *e-FestMemoria. Valorificarea patrimoniului imaterial. Sărbătorile de iarnă din județul Bacău*, nr. ROCJBC 350 2017 001 12151.

Toate cele patru proiecte de cercetare pe care le-am condus după finalizarea studiilor doctorale ne-au prilejuit descoperirea unor elemente de inovație în domeniul frazeologiei:

- a.** Definierea și circumscrierea clară a domeniului frazeologiei prin delimitarea celor două direcții de studiere a corpusului, din perspectiva limbii și din perspectiva vorbirii, având ca obiect de studiu unitatea frazeologică, respectiv, discursul repetat;
- b.** Identificarea unor legi ale figurativității, ori regularități de construcție formală care să facă din categoriile frazeologiei, o știință descriptibilă și analizabilă prin clase omogene, fără rest;
- c.** Identificarea unor mecanisme în limbă care procedează algoritmic, la nivelul frazeologiei unui câmp onomasiologic precum cel al alimentației, mecanisme legate de principii generale ale gândirii și, respectiv, de codurile culturale specifice;
- d.** Postularea relației între terminologia unui domeniu și frazeologia acestuia, cu ilustrarea rolului etimologiei termenului-cheie în distribuția frazeologică;
- e.** Ilustrarea importanței exegezei lexicografice în fundamentarea direcției culturale de studiere a frazeologismelor;
- f.** Analiza locului frazeologiei la nivelul unui corpus de etnotexte de limbă vorbită privitoare la alimentație, colectate prin anchetă de teren din localități ale județului Bacău;
- g.** Ilustrarea rolului unui corpus integrat de resurse etnolingvistice privitoare la alimentație în studierea frazeologiei și în perfecționarea unor tehnologii de analiză semantică a limbajului.

Toate direcțiile de cercetare pe care le-am descris se reflectă în publicațiile noastre. De la conferirea titlului de doctor (2009), am publicat 4 volume ca unic autor (la edituri cotate B), 1 volum în colaborare (la editură cotate B), 1 capitol în volum tematic publicat în străinătate, am editat 3 numere tematice de revistă științifică, am realizat 24 de articole publicate în reviste indexate BDI, 10 articole în volumele unor conferințe în străinătate, 15 de articole în analele universităților sau în volumele unor conferințe în țară, 3 articole publicate în reviste de cultură sau de specialitate, necotate, 3 recenzii. Am participat la 48 de manifestări științifice naționale/internaționale cu 42 de comunicări din domeniul frazeologiei, terminologiei și a analizei discursului privitor la alimentație. Apreciez că prin întreaga noastră activitate am dobândit un prestigiu profesional și o recunoaștere concretizată în afilierea la asociații științifice/profesionale sau centre de cercetare, citări ale lucrărilor proprii sau prezențe în baze de date și biblioteci din țară și străinătate.

Partea a doua a tezei include planul de dezvoltare a carierei profesionale, științifice și didactice cu indicarea ariilor de cercetare pe care dorim să le aprofundăm sau să le abordăm în activitatea viitoare.

Planurile noastre de dezvoltare a cercetărilor vizează șase direcții de studiu și de acțiune:

- a.** Continuarea documentării și redactării unui volum care să illustreze contribuția românească la dezvoltarea etnolingvisticii;
- b.** Realizarea unei ediții electronice a colecției *Proverbele românilor...*, de Iuliu Zanne;
- c.** Realizarea unui proiect care să operaționalizeze, prin intermediul tehnologiilor electronice, corpusul integrat de resurse etnolingvistice privitoare la alimentație – CLIRA;
- d.** Extinderea bazei de date electronice prin realizarea unui corpus frazeologic multilingv privitor la alimentație;
- f.** Relaționarea bazei de date eCULTFOOD cu Europeana Collections și extinderea anchetelor de teren în toate localitățile cu populație ceangăiască din Moldova;
- g.** Punerea în valoare a patrimoniului imaterial reflectat la nivelul discursului alimentar prin formarea unor specialiști tineri care să faciliteze diseminarea cercetărilor în mediul on line și în mediul socioeconomic.

Pentru fiecare dintre cele șase mari direcții de dezvoltare a activității științifice și didactice am prezentat, în prima parte a tezei, realizări profesionale. Obiectivele pe care ni le propunem în acest plan de carieră vizează continuarea cercetărilor în domeniile în care ne-am consacrat, convinși fiind că realizările notabile se obțin prin specializare și interdisciplinaritate.

Prin activitatea de cercetare desfășurată până în prezent, bazată pe un vast material empiric, considerăm că am contribuit la dezvoltarea direcției culturale de studiere a frazeologiei, demonstrând capacitatea de a continua și aprofunda cercetările începute. În formularea de noi perspective de cercetare a fondului frazeologic din punct de vedere etnolingvistic, lexicografic sau al pragmaticii comunicării, am subliniat necesitatea unei abordări, în spirit coșerian, din perspectiva lingvisticii integrale ca știință a culturii.